

Laten we er het beste
van hopen

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Carolina Setterwall

Laten we er het beste van hopen

Vertaald uit het Zweeds
door Sophie Kuiper

Ambo|Anthos
Amsterdam

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie
van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Deze uitgave is tot stand gekomen met financiële steun
van Swedish Arts Council

SWEDISH
ARTSCOUNCIL

ISBN 978 90 263 4479 4

© 2018 Carolina Setterwall

Published by agreement with Ahlander Agency

© 2019 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos *uitgevers*,

Amsterdam en Sophie Kuiper

Oorspronkelijke titel *Låt oss hoppas på det bästa*

Oorspronkelijke uitgever Albert Bonniers Förlag

Omslagontwerp Roald Triebels, Amsterdam

Omslagillustratie © plainpicture/Blend Images/Sophie Filippova

Foto auteur © Sara Mac Key

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

MEI 2014

Ik zit op de bank borstvoeding te geven als het mailtje komt. Het is zo ongeveer het enige wat ik tegenwoordig doe. Borstvoeding geven, zo stil mogelijk zitten met een slapend kind in mijn armen, doodsbang dat hij wakker wordt en weer begint te krijsen. Dan leg ik hem weer aan, zit weer stil, probeer mijn slapende kind neer te leggen zodat ik kan douchen of iets kan eten, slaag daar niet in, keer terug naar de bank, geef hem de borst. Dag in, dag uit. Ivan is net drie maanden als het mailtje komt. Jij bent weer bij een van je vele opdrachtgevers, ik heb geen idee welke, want je praat zelden over je werk. Productie-maatschappijen van reclamevideo's en freelanceregisseurs in dezelfde branche huren je in vanwege je technische vaardigheden. Je zegt dat het zo oninteressant is dat ik toch niet wil horen hoe je dag was. Vroeger drong ik nog aan, maar nu niet meer. Je moet zelf maar weten of je het met mij over je werk wilt hebben.

Ondertussen geef ik borstvoeding. Overdag sms je me op weg naar huis om te vragen wat we nodig hebben voor het avondeten, jij doet thuis het meeste nu. Je werkt, doet de boodschappen, kookt, ruimt op en speelt met de kat, die aandacht

tekortkomt sinds Ivan er is. Voor sporten heb je voorlopig even geen tijd. Ik geef voeding na voeding. En dan, op een donderdag begin mei, iets na één uur in de middag, krijg ik een mailtje van je.

Van: Aksel

Aan: Carolina

8 mei 2014 13.05

Onderwerp: Als ik doodga

Misschien handig om te weten als ik het loodje leg.

Het wachtwoord van mijn laptop is: ivan2014

Een uitgebreide lijst vind je in documenten/als ik doodga.rtf.

Laten we er het beste van hopen!

Aksel

Ik lees het mailtje drie keer achter elkaar. Eerst begrijp ik er niets van, dan lees ik het nog eens en begin ik me zorgen te maken. Bij de derde keer lezen word ik pissig. Echt weer iets voor jou. Alleen jij kunt zo cynisch en onsentimenteel zijn, bijna dwangmatig realistisch. Jij met die gortdroge toon van je mails en sms'jes. Jij met je eeuwige back-ups van je computer en telefoon. Jij met je wachtwoorden die je regelmatig verandert en die altijd hoofdletters en kleine letters en cijfers en speciale tekens bevatten. Jij die me hebt verteld dat je na je dood niet begraven wilt worden, maar uitgestrooid op de wind zodat niemand zich gedwongen voelt om met bloemen en kaarsen naar een bepaalde plek te komen. Geen normaal mens zou

zo iets sturen, midden op de dag, vanaf zijn werk, naar zijn vriendin die thuis op de bank borstvoeding zit te geven. Alleen jij.

Ik antwoord niet. Als we die avond aan tafel zitten vraag ik je wat de bedoeling ervan was en jij zegt wat ik al verwachtte, dat het gewoon een ingeving was, dat je niet voorzichtig genoeg kunt zijn. Dat het handig is om te weten, mocht er iets gebeuren. Daarna hebben we het er nooit meer over.

2009-2014

OKTOBER 2014

Het is een zondag in oktober. We zijn moe en niet bepaald lief voor elkaar. Ik heb te weinig geslapen, want Ivan heeft weer de hele nacht aan mijn borst gelegen. Het lukt me nog steeds niet om tussen de vele voedingen door weer in slaap te vallen en aangezien Ivan al bijna acht maanden is, ziet het er op dat front niet rooskleurig uit. Ik ben voortdurend moe. Vandaag ben ik prikkelbaar en vind ik mezelf ontzettend zielig. Jij bent gestrest en probeert alle ballen in de lucht te houden. Je hebt je opdrachtgevers nog niet verteld dat je al over een week parttime met vaderschapsverlof bent. Dat is een bron van ruzie. Ik wil dat je minder hooi op je vork neemt zodat je tijd – en energie – hebt voor ons, voor ons kind, onze wereld. Dat wil je niet. Althans, je zegt dat je het wel wilt, maar dat het niet kan. Je legt uit dat het zo niet werkt voor freelancers. Het heeft je veel tijd gekost om een netwerk van vaste klanten op te bouwen en als jij een halfjaar of langer niet beschikbaar bent, zul je vervangen worden. Verruild voor een ander. Jij bent ook moe. Je maakt een sombere indruk als je vrij bent. Je denkt liever niet aan de periode die binnenkort aanbreekt, waarin je halve dagen thuis bent met Ivan en de rest van de

dag werkt. Ik ben ook gestrest. Chagrijnig. Bezorgd. Met ons gezin loopt het niet zoals ik het me had voorgesteld. Jij zegt dat ik wist waar ik aan begon toen ik besloot om met jou een kind te krijgen. Ik zeg dat ik had gehoopt dat het anders zou uitpakken. We willen elkaar niet teleurstellen. De laatste tijd lijkt dat steeds vaker een onmogelijke opgave. Maar we houden dapper vol.

Drie weken geleden zijn we verhuisd, een verhuizing waarvoor we eigenlijk geen tijd hadden maar die we toch hebben doorgezet. Inpakken deden we 's nachts, in de uurtjes dat Ivan even sliep. In stilte, bij gebrek aan gespreksonderwerpen om op te leunen, die geen pijn deden en niet uitmondde in ruzie, pakten we in. Net zo zwijgend verhuisden we. We hebben inmiddels bijna alles uitgepakt. Vandaag moeten we een onderbreking inlassen, want onze auto vertoont kuren. We moeten naar je ouders zodat je vader ernaar kan kijken. Ivan in het babystoeltje op de achterbank, jij ernaast en ik achter het stuur. Ik kan het niet laten om voor de honderdste keer, op een opgewekt toontje dat niemand voor de gek houdt, op te merken dat het handig zou zijn als jij ook een rijbewijs had. Met opeengeklemd kaken zeg je dat je er binnenkort werk van zult maken. Ik vraag niet wanneer, ik heb geen zin in de zoveelste ruzie. Ik voel me toch al schuldig over mijn opmerking. Het wordt stil in de auto. Ivan is vrolijk en jij houdt hem in een goed humeur met geluidjes en speelgoed. Ik ben een slechte automobilist als Ivan huult en niemand kan hem zo aan het lachen maken als jij. Als ik jullie hoor spelen op de achterbank en de Nynäsvägen overgaat in de Tyresövägen, die ons naar Vendelsö en naar jouw ouders leidt, bedenk ik dat ik heus, echt van mijn gezin hou. We hebben het gewoon een beetje zwaar nu.

Jij helpt je vader de auto te repareren. Ik drink thee met je

moeder. Ze hoort me discreet en respectvol uit over hoe het gaat. Ik antwoord, minder discreet maar toch respectvol, dat het niet makkelijk is. We lijden aan slaapgebrek en jij bent gestrest. De verhuizing heeft er flink in gehakt en Ivan heeft nachtmerries en moet 's nachts gevoed worden. Het gaat allemaal een beetje langs ons heen, zeg ik, maar dat is gelogen.

Je oudere broer rijdt de oprit op. Hij heeft zijn bezoek niet aangekondigd en uit het keukenraam zie ik dat jullie allebei verbaasd zijn om elkaar vandaag te zien. Jullie lachen als jullie elkaar omhelzen. Hij geeft je een klap op je rug, je lijkt haast te verdwijnen in zijn armen. Hij was altijd al een stuk potiger dan jij. Kleiner maar breder, sterker. Je straalt als hij iets zegt wat je aan het lachen maakt op weg naar binnen. Met snelle passen loop je de trap op, je wilt snel naar de keuken, Ivan laten zien. Je broer heeft hem pas één keer eerder gezien. Het is er gewoon niet van gekomen om af te spreken, we hebben het allemaal druk gehad de laatste tijd. Je broer knuffelt Ivan en zegt dat hij gegroeid is, dat hij erg op jou lijkt. Hij noemt je 'broertje'. Drinkt zijn koffie in grote slokken op. Jij neemt een glas cola. Dan gaan jullie weer naar de auto. Ik loop even mee de tuin in. Ivan zit in de draagzak op mijn buik, ik vis mijn telefoon uit mijn zak en neem een foto van jullie bij onze auto. Er is iets met de ruitenwissers, ze haperen. Het lukt jullie niet om ze te repareren. Op de foto staan jullie alle drie met de rug naar de camera, een van jullie krabt aan zijn hoofd. Jullie zijn twee broers en een vader die elkaar voor het allerlaatst zien, maar dat weten jullie nog niet.

Het is Walpurgisnacht 2009 en ik ben op weg naar een feest in een oud schoolgebouw op Adelsö, dat een paar vrienden hebben afgehuurd en omgetoverd tot hun eigen zomerparadijs. Hun feesten zijn altijd even leuk. Ze nodigen honderden mensen uit en wie er vroeg bij is om een kaartje te kopen krijgt de busreis er gratis bij. In de aula van het schoolgebouw ruikt het naar hout, het plafond is hoog, de vloer kraakt en er wordt bier en wijn verkocht tegen inkoopprijs. Omdat het muzikanten en cultuurfiguren zijn, gaan hun feesten vaak gepaard met liveconcerten van artiesten en bands die ik goed vind. Het is de vierde of vijfde keer dat ik erbij ben. Ik ben in een opgeruimd humeur.

Ik ben dertig jaar en heb mijn liefdesleven nog steeds niet op orde. Een paar dagen geleden heb ik een einde gemaakt aan een korte affaire met een Norrlander van wie ik even dacht dat hij misschien de ware was, tot dat al gauw niet zo bleek te zijn. Ik deed hetzelfde als altijd. Gooide het eruit in geschreven vorm, in een mailtje waarin ik meedeelde dat het beslist niet aan hem lag, maar dat ik er op dit moment geen plaats voor had in mijn leven. Ik weet niet waarom ik het altijd zo moeilijk vind om nee te zeggen. Ik raak in paniek van het idee dat ik iemand pijn doe en beeld me in dat ik niet alleen hun dagen en weken verpest, maar ook hun zelfvertrouwen en levensvreugde met de grond gelijkmaak. Als ik, om niet door te gaan met iets waarvan ik in paniek raak, een relatie wil verbreken, voel ik me zo schuldig dat ik het vaak veel te lang uitstel. Ik heb zowel mezelf als mijn therapeut beloofd om daarmee op te houden, dus tegenwoordig maak ik het eerder uit dan vroeger. Maar nog altijd met evenveel angst. Zo ben ik gewoon, al zolang als ik me kan

herinneren. En nu heb ik het dus weer gedaan.

Dit keer ging het best goed. Waarschijnlijk omdat we elkaar pas een paar weken kenden en omdat hij misschien ook niet echt verliefd op mij was. In feite ging het zo goed dat hij besloot zijn kaartje voor het feest, gekocht omdat ik erop stond dat hij mee zou gaan, te houden en alsnog te gaan. Met een vriend. Als een vriend.

Ik voel me opgelaten als ik hem zie in de bus, maar ik groet hem en omhels hem en doe alsof er niets aan de hand is. Alsof ik me helemaal niet schuldig voel. Een vrijgevochten vrouw die weet wat ze wil. De waarheid is natuurlijk dat ik geen idee heb wat ik wil. Nooit gehad ook. Het vage plan om op te houden met aanmodderen en iemand te vinden met wie het goed voelt bleek in de praktijk niet toereikend als handleiding voor verbetering. Het is al een aantal jaar een zootje. Maar dat hoeft de Norrlander niet te weten. Wij zullen ons leven toch niet met elkaar delen. In de bus drink ik wijn en langzaamaan, met elk glas dat ik leeg en elke kilometer verder van Stockholm verwijderd, voel ik me beter. Alles is precies zoals het moet zijn, of iets in die richting tenminste.

Ik dans en dans en mijn voeten willen altijd blijven dansen. Mijn mond wil altijd wijn blijven drinken. Ik klim in een diepe vensterbank in de aula van de voormalige lagere school, sta daar in mijn eentje te dansen en geniet ervan onbereikbaar te zijn terwijl meerdere blikken op mij rusten. Bij mijn vrienden sta ik erom bekend dat ik altijd op meubels klim, op de bar, op stoelen en speakers en podia en vensterbanken, om daar te dansen. Het liefst alleen. Het is een soort traditie geworden. Ook vanavond. Ik switch tussen de dansvloer, het hoge raam en de dj-booth, waar ik de grootste lol heb met mijn vrienden die staan te draaien. Ik plas in het bos als de rij voor de wc's te

lang is. Zo nu en dan zie ik hem in de mensenmassa en elke keer kijkt hij me aan. Hij knikt en groet, maar zijn blik is bedroefd. Mijn vrienden noemen hem de Zielige Puppy. Ik lach erom. We zijn gemeen, maar wat kan mij dat schelen. Ik dans en ik ben dronken en alles is zoals het zijn moet.

En dan, opeens, sta jij daar. Je was me nog niet opgevallen, waarschijnlijk ben je met een andere bus gekomen. Je vriend, een kennis van me, zegt dat hij me wil voorstellen aan iemand die me 'geweldig' vindt. En daar sta je. Je grijnst. Lang en slungelig ben je, met een glimlach als een liggende driehoek. Als een cowboy in een oude western, zo lach je. Schots en scheef en breed en oprecht. Je lach beslaat je hele gezicht. Ik bedenk dat je een geweldige karikatuur zou zijn, eentje waar je blij van wordt. Je hebt een muts op. Ik moet mijn hoofd in mijn nek leggen om je aan te kunnen kijken. Je hebt niet gehoord met welke woorden onze gemeenschappelijke vriend je aan me voorstelde, maar al was dat wel zo geweest. Je lijkt me niet iemand die dat iets had kunnen schelen.

Ik heb de slechte gewoonte om de leiding te nemen als ik dronken ben. Als een soort verzekering tegen het risico afgevozen te worden grijp ik mijn kans zodra die zich voordoet, en die avond ben jij dat. Ik heb mijn beslissing genomen omdat ik je aantrekkelijk vind. Lang en scheef, en dan die glimlach. Je hebt gigantisch grote ogen. Iemand zou echt eens een tekening van je moeten maken. Ik pak je hand, je stribtelt niet tegen, en neem je mee de tuin in. Het is nog licht en het kan niet veel later dan negen uur in de avond zijn, maar wie heeft er oog voor zulke aardse zaken, ik niet en jij ook niet. In het licht zie ik dat je ogen haast onwaarschijnlijk blauw zijn. Ik bedenk dat ik moet vragen of je lenzen hebt. Maar niet nu.

In de tuin worden knakworstjes geserveerd door een luik in een gebouw dat ooit een zwijnenstal was. We gaan in de rij staan en je houdt mijn hand stevig vast. Kijkt erbij alsof je me elk moment kunt gaan zoenen. Ik houd afstand. Ik vraag hoe oud je bent en jij zegt: achtentwintig. Ik ben opgelucht, ik dacht dat je veel jonger was. Ik vraag wat voor werk je doet en jij zegt 'iets met media'. Ik sta klaar om je reactie te analyseren als ik zeg dat ik in de muziekbranche werk, met grote muziekevenementen, maar je vraagt me niets. Je lijkt niets te willen weten over mijn leeftijd of beroep. Zo te zien heb je zin om me te versieren en je glimlach is aanstekelijk en ik besluit dat het genoeg is zo. Ik weet genoeg en trek je mee uit de rij voor de knakworstjes; we lopen achter het schoolgebouw langs en komen uit bij een berk op een veldje. Nog maar een uurtje geleden heb ik hier in de buurt geplast. Uit het gebouw achter ons dreunt de bas van de muziek op de dansvloer. Ik zoen je. Of jij zoent mij.

Ik zoen jou en jij zoent mij en je handen houden mijn gezicht vast en ik vind het heerlijk. Ik vind het heerlijk hoe je zoent, ik vind je handen heerlijk, ik vind het heerlijk dat je zo lang bent en ik vind het heerlijk dat je scheve mond nooit ophoudt met grijnzen, zelfs niet tijdens het zoenen. Als een stel tieners staan we te flikflooiën tegen die berk en als je lichaam zich tegen het mijne en het mijne zich tegen de berk drukt blijven er stukjes bast aan mijn shirt hangen. Als ik iets gracieuzer was geweest had ik mijn benen om je heen geslagen, maar helaas. In plaats daarvan staan we tegen elkaar en tegen de berk aan gedrukt als twee hitsige veertienjarigen.

Ik zeg tegen je dat ik hiermee door wil gaan, maar niet daarbinnen, tussen alle mensen. Ik zeg dat er daar iemand is die verdriet heeft en ik weet niet of ik dat zeg om op te scheppen of omdat ik zorgzaam ben of zorgzaam op jou wil overkomen.

Alles is nogal wazig, ik laat me sturen door impulsen. De rest van de avond dansen we met onze vrienden op de dansvloer, om tussendoor steeds naar buiten te rennen en elkaar weer te zien bij de berk, waar we doorgaan met rotzooien. Steeds intenser naarmate de avond vordert. Op een gegeven moment wisselen we telefoonnummers uit. Dat maakt het eenvoudiger om onze ontmoetingen bij de berk te coördineren.

Om één uur is het feest afgelopen en twee bussen zullen de feestgangers weer naar Stockholm brengen. Wij zitten helemaal voorin in de ene, ik heb me ervan verzekerd dat Zielige Puppy in de andere zit en kan het me daarom veroorloven om je ongeremd te zoenen in het donker. Achterin klinkt dronken gebral. Tussen het zoenen door dwing je me door een van je oortjes naar AC/DC te luisteren. Ik zeg dat ik niet kapot van ze ben en merk op, zo blasé als ik maar kan, dat ik een paar keer met ze heb gewerkt. Die informatie lijkt geen indruk op je te maken en je zegt ja, hier, en deze dan, en dan kus je me weer. Tilt me op en zet me schrijlings op je schoot. Ik vind het heerlijk als je me optilt en ik vind het heerlijk om op je schoot te zitten. Eindelijk mijn benen om je heen.

Als de bus een uur later aankomt op Medborgarplatsen zijn mijn wangen en kin rood van je baardstoppels. Ik heb al heel lang niet meer zo geflikflooid. We stappen uit en je wilt met me mee naar huis. Dat mag je niet. Je vraagt het nog een keer en weer zeg ik nee. Je stelt voor om dan samen naar jouw huis te gaan. Kom op, zeg je, ik wil met je naar bed. Nee, zeg ik, ik slaap alleen. Misschien wil ik overkomen als iemand die niet op de eerste avond samen het bed in duikt. Als we samen naar huis waren gegaan, dan was het gebeurd. Ik wil niet dat het

gebeurt. Ik wil dat het gebeurt. Ik wil dat er een vervolg komt. We gaan allebei een andere kant uit. Ik zie je hoofd op en neer deinen op de maat van je muziek terwijl je rug verdwijnt in de richting van de Folkungagatan. Voor ik in slaap val, krijg ik een sms'je van je. Je zegt dat ik een lekker ding ben en dat je me nog een keer wilt zien.

OKTOBER 2014

Het is halfzeven als ik wakker word naast Ivan. Ik constateer dat we redelijk hebben geslapen. Althans, alles is relatief, maar voor ons is dit redelijk. Ivan, die bijna negen maanden is en een eigen kamer heeft sinds we drie weken geleden onze nieuwe woning betrokken, heeft tegenwoordig last van nachtangsten. En wil drie tot zes keer per nacht de borst. Meestal slaap ik bij hem, op een matras in zijn kamer, hoewel het eigenlijk de bedoeling was dat we 's nachts weer op onszelf zouden zijn, jij en ik. Toen ik Ivan gisteren tussen tien en elf uur probeerde te troosten en sussen, om vervolgens weer een borstvoeding te geven waar geen einde aan leek te komen, sms'te ik jou terwijl je in de keuken zat te werken. Ik schreef dat ik die avond weer bij Ivan zou blijven en jij antwoordde oké, welterusten. Het duurde niet lang voor ik je tussen de badkamer en de woonkamer hoorde scharrelen. Je deed alle lampen uit, poetste je tanden, maakte je klaar om zelf ook te gaan slapen.

Ik viel niet meteen in slaap. In plaats daarvan begon ik te surfen op mijn telefoon, ik zocht op 'nachtangst bij kleine kinderen' en kamde de online zorggids, meerdere tijdschriftartikelen en lange discussies op babyforums helemaal uit. Toen ik een aantal artikelen had gelezen en me uitgebreid had afge-

vraagde of Ivan nu al nachtangst kon hebben – het leek me gebruikelijker bij iets oudere kinderen – was ik overtuigd. Ivan heeft nachtangst, daarom is hij 's nachts altijd zo ontroostbaar. Het gebeurt bijna altijd ruim een uur nadat hij 's avonds in slaap is gevallen. Dat klopte precies met de beschrijvingen die ik op internet gevonden had. Ik maakte een schermafbeelding van een van de artikelen en stuurde weer een sms'je naar jou. *Ik denk dat Ivan nachtangst heeft, kijk*, schreef ik bij de foto van de tekst. Je reageerde niet. Het was stil in je slaapkamer. Ik dacht dat je misschien al sliep, of lag te lezen en geen zin had om te antwoorden. Kort daarna viel ik in slaap.

Als we wakker worden voel ik me zowaar bijna uitgerust. De kat heeft niet staan janken voor de deur van Ivans kamer, zoals ze soms doet, en ik heb Ivan maar twee keer hoeven voeden na zijn uitbarsting vlak voor middernacht. Hij is in een goed humeur en is kruipend op weg van ons tijdelijke bed op de vloer naar de deur, om op avontuur te gaan in huis. Ik til hem op en zeg kom, dan gaan we papa wakker maken. Als we de deur opendoen komt de kat ons tegemoet, die zich even laat aaien, ook zij is net wakker. Dan gaan we verder naar de slaapkamer, waar jij ligt.

Ik zet Ivan op bed en laat hem naar je toe kruipen, zodat hij het eerste is wat je ziet als je je ogen opendoet. Ik zeg goede-morgen papa, op die toon waarvan ik me bedien als ik tegen Ivan praat, maar eigenlijk het woord tot een volwassene richt. Meestal tot jou. Ivan zet koers naar het hoofdeinde, maar voor hij goed en wel op weg is, zie ik dat er iets mis is. Zo lig je normaal gesproken nooit als je slaapt. Gekromd en gebogen op je zij, je gezicht in het kussen gedrukt. Er is iets met je huid. Die is lichter dan normaal. Levenloos.

Ik durf nauwelijks je enkel aan te raken die onder het dek-